

Podjetništvo v Sloveniji

UVOD

Za Slovenijo bi težko trdili, da je izrazito podjetniška dežela. V preteklosti je bila ob prevladujočem kmetijstvu značilna predvsem

obrtna dejavnost, ki je bila že proti koncu srednjega veka organizirana v posamezne cehe. Najstarejša ceha sta bila ljubljanski krojaški in krznarski ceh iz konca 14. stoletja. Cehi so se kasneje razširili v vse slovenske pokrajine. Leta 1850, ko je že teknel proces industrializacije, je na slovenskem območju delovalo okoli 15.000 obrtnih delavnic, katerih poslovanje je Avstrija leta 1859 uredila z Obrtnim redom, ki je ustvaril bolj liberalno okolje.

Sredi 18. stoletja se je začel industrijski razvoj, pri čemer pa je bil pomemben del kapitala podjetij in bank po poreklu iz tujine, zlasti iz Avstrije, Nemčije in Italije, kar je zaviralo slovenskega podjetniškega sloja. Med podjetniki so se vso zgodovino pojavljale tudi ženske. Tako je bilo leta 1930 v Sloveniji 4.476 krojaških obratov, od tega v lasti žensk kar 2.444, torej več kot polovica. V obrtni dejavnosti so nastajale tudi zadruge, ki so omogočale večji obseg dejavnosti.

Ob koncu 19. stoletja je poslovalo v Sloveniji več kot 20.000 obratovalnic, to število se je povečalo do let 1910 – 14 na 26.000 obratovalnic, nato pa sta gospodarsko dejavnost prizadela 1. svetovna vojna in svetovna gospodarska kriza v 1930-ih letih. Ob začetku 2. svetovne vojne je bilo na slovenskem okoli 21.000 obratovalnic, vojna pa je njihovo število skrčila na 15.000.

PODJETNIŠTVO V DOBI **SOCIALISTIČNEGA SISTEMA**

Socialistična družbena ureditev je z vrsto ukrepov, zlasti z nacionalizacijo, bistveno posegla v zasebno podjetniško dejavnost. Šele sredi 60-ih let je pričela obrtna dejavnost kot praktično edina oblika zasebne gospodarske dejavnosti (poleg kmetijstva) spet oživljati. Leta 1973 je bilo 12.500 obratovalnic, leta 1983 približno 24.500, v njih je bil v povprečju poleg lastnika zaposlen še en delavec. Do leta 1990 je to število naraslo na 34.100 obratovalnic, ob njih pa je bila še vrsta drugih oblik, zlasti popoldanska obrt.

Kljub splošni omejitvi zasebne lastnine ne moremo govoriti, da v socialističnem sistemu ni bilo podjetništva, vendar v drugačnem okolju v drugačni obliki. V letih 1952 – 65